

“ТАСДИҚ МЕКУНАМ”

Ректори МДТ “Донишгоҳи давлатии
Хучанд ба номи академик Бобочон
Ғафуров” доктори илмҳои таърих,
профессор Усмонзода А.И.

“ 03 ” маври 2023

ХУЛОСАИ

кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии МДТ “Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров” ба диссертатсияи унвонҷӯи кафедра Собирова Назира Солиҷонвна дар мавзӯи “Ташаккули рафтори иҷтимоии хонандагони хурдсол тавассути анъанаҳои миллии халқи тоҷик” барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.05 - Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03 - Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ)

Рохбари илмӣ - Қотибова Шарифамоҳ Пирмаҳмадовна номзоди илмҳои педагогӣ, дотсент, мудири шуъбаи муассисаҳои томақтабӣ ва ибтидоии Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон.

Диссертатсияи Собирова Назира Солиҷонвна дар мавзӯи “Ташаккули рафтори иҷтимоии хонандагони хурдсол тавассути анъанаҳои миллии халқи тоҷик” барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.05 - Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03 - Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) дар назди кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии МДТ “Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи Бобочон Ғафуров” ба анҷом расидааст.

Унвонҷӯ Собирова Назира Солиҷоновна соли 2006 факултети филологияи тоҷики Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик

Бобочон Гафуровро аз рӯи ихтисоси забон ва адабиёти тоҷик хатм кардааст.

Аз соли 2006 то 2014 дар МТМУ №29-и ноҳияи Бобочон Гафуров ба хайси муаллимаи забон ва адабиёти тоҷик фаъолияти кории худро оғоз намуда, аз оғози соли 2014 то соли 2019 ҳамчун омӯзгори кафедраи назария ва методикаи таълими забони модарии факултети педагогӣ (имрӯза факултети таҳсилоти ибтидоӣ ва педагогикаи махсус) фаъолияти омӯзгориашро давом додааст.

Номбурда баъд аз таъсис ёфтани факултети психологияи ва таҳсилоти томактабӣ аз соли таҳсили 2019-2020 то ин дам ба хайси муаллимаи кафедраи назария ва методикаи тарбияи томактабӣ қору фаъолият идома дода, дар як навбат ҳамчун муовини декан оид ба тарбияи факултети психология ва таҳсилоти томактабии МДТ “ДДХ ба номи академик Бобочон Гафуров” қору фаъолият бурда истодааст.

Дар натиҷаи баррасии диссертатсияи Собирова Назира Солиҷоновна таҳти унвони “Ташаккули рафтори иҷтимоии хонандагони хурдсол тавассути анъанаҳои миллии халқи тоҷик” чунин хулосаҳо бароварда шуданд:

Мубрамияти мавзӯи таҳқиқот тағйироти бунёдии тамоми соҳаҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, гузаштан ба заминаҳои нави иҷтимоиву иқтисодӣ, таҷдиди иқтисодиёт ва иҷтимоиёту фарҳанг тақозо дорад, ки дар фаъолияти институтҳои иҷтимоии асосӣ, аз он ҷумла, дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дигаргуниҳои кулӣ ба амал омадаро дар бар мегирад. Вазъияти объективӣ дар ҷомеа ва давлат таъйинкунандаи раванди тарбияи рафтори иҷтимоии шахсият ба шумор меравад. Ҷомеаи босуботу кавӣ, демократӣ ва инсонпарвар, ки барои ҳаёти фаъолна ва идомаи насл қобил аст, яке аз шартҳои муҳимтарини амалкарди ҳар як давлат мебошад.

Дар мубрам будани таҳқиқоти диссертатсионии Собирова Назира Солиҷоновна ягон тардиде нест, зеро дар рисола бори нахуст ташаккули

рафтори иҷтимоии хонандагони хурдсол тавассути анъанаҳои миллии халқи тоҷик дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ таҳқиқ шуда, методҳои тадриси он бо мисолҳо ва далелҳои илмӣ методӣ собит шудааст.

Рушди муносибатҳои бозорӣ сабабгори тезтунд шудани зиддияти иҷтимоиву иқтисодӣ, фарҳангиву ахлоқӣ гардид. Ҷойгоҳи омили инсониро чунин омилҳо муҳим мегардонанд: соҳибистиклол шудани Тоҷикистон, рушди бемайлони он, инсонпарварона ва демократӣ гардидани таҳсилот, гуногуниву мураккабии равандҳои нав. Ин омилҳо на танҳо таъсири мусбат доранд, балки низоъҳои дохилии шахсиятро таҳриқ бахшида, боиси муаммоҳо дар оила мегарданд, арзишҳои анъанавиро вайрон мекунад. Ин метавонад боиси натиҷаҳои номатлуб гардида, ба рафтори иҷтимоии хонандагон таъсири манфӣ расонад, ба раванди инкишофи равонии насли наврас халал ворид карда, даҳлати тиббии дахлдорро талаб намояд.

Муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумиро ҳамчун низомии иҷтимоӣ, институти иҷтимогардонии инсон баррасӣ намудан мумкин аст, ки дар он ташаккули чунин ҷиҳатҳои хислати шахрванди хурдсол шакл мегиранд, ки дар ҳаёту фаъолияти минбаъдааш дар ҷомеа ҷӣ хоҳанд дод. Синни хурди мактабӣ давраи махсуси ҳаёти инсон буда, маҳз дар ҳамин давра барои худтанзимкунии бошуурокаи рафтор дар заминаи донишҳо, қоидаву меъёрҳои қаблан азхудшудаи умумиинсонӣ ва мардумии педагогӣ имконият фароҳам меояд. Дар хонандагон кӯшишҳои устувори боздоштани хоҳишҳои беихтиёрон, тобеъ кардани онҳо ба талаботи иҷтимоӣ ва меъёрҳои рафтор ба назар мерасанд. Маводи таҷрибавии мушоҳидаҳо, натиҷаҳои ҷамъбастиҳои назариявӣ таҳқиқот дар ин самт ошкор менамоянд, ки ба хонандагони ин синну сол аксари амалҳои иҷтимоие хос мебошанд, ки назорати доимии омӯзгорон ё волидайнро тақозо намекунад. Бинобар ин, синни хурди мактабӣ давраи ҳасос (сензитивӣ) барои рушди бисёр ҷанбаҳои имконияти иҷтимоии инсон пазируфта шудааст.

Мавзуи таҳқиқоти мазкур бо барномаи илмӣ-таҳқиқотии кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии МДТ “Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Б.Ғафуров” робитаи қавӣ дошта, як самти ин барнома маҳсуб меёбад.

Ҳадафи таҳқиқот аз ҷиҳати назариявӣ асоснок намудан ва коркарди амалии ташаккули рафтори иҷтимоии хонандагони хурдсол тавассути анъанаҳои миллии халқи тоҷик.

Аҳамияти назариявии таҳқиқоти анҷомёфта аз амсилаҳои ангезишҳои ташаккули рафтори ҷамъиятии хонандагони хурдсол дар заминаи анъанаҳои миллии халқи тоҷик тарҳрезӣ гардида иборат мебошад. Аз ҷумла, ангезишҳое, ки ба тарбияи шахрвандӣ-ватандӯстии мактабхонандагон таъсир мерасонанд, ангезишҳое, ки ба ташаккули рафтори таҳаммулпазирӣ хонандагон ёрӣ мерасонанд, ангезишҳое, ки шаклгирии қоидаҳои одоби рафторро таъин мекунанд. Ғайр аз ин, низоми амалкарди технологияҳои гуногун коркард шуд, ки ба ташаккули рафтори иҷтимоии хонандагони хурдсол дар заминаи анъанаҳои миллии халқи тоҷик таъсир доранд.

Аҳамияти илмиву амалии таҳқиқот дар он аст, ки меъёрҳо, сатҳҳо, тавсифҳои рафтор, ангезишҳои ташаккули он, ки ошкор гардиданд, норасоии воситаҳои педагогии дигар ва захираҳоро дар ташаккули рафтори иҷтимоии хонандагони хурдсол дар заминаи анъанаҳои миллии халқи тоҷик пурра мекунанд.

Маводи диссертатсия дар хондани курси педагогикаи мактабӣ, этнопедагогика дар донишгоҳи педагогӣ ва дар низоми такмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф метавонанд истифода шаванд.

Масъалаи хусусиятҳои бо дидгоҳи шахсиятӣ нигаронидаи хонандагони хурдсол, мисли ғаъолнокӣ, дастачамӣ, шавқу рағбати зиёд ба ҳамсолони худ, эҳтиёҷ барои эътирофи эҳтиром аз ҷониби онҳо, сулҳҷӯӣ, қобилият ба эмпатия, кӯшиши созгор намудани рафтори худ бо амалҳои одамони дигар, таҳаммулпазирӣ, дарки мансубияти худ ба ин ё он этнос барои ташаккули рафтори иҷтимоии онҳо аҳамият доранд.

Рафтори хонандаи хурдсол заминаҳои фитрӣ дошта, моҳиятан фаъолияти бо иҷтимоӣ таъйиншудаест, ки шаклҳои маъмулии он меҳнат ва муошират мебошанд, ки ба танзими психикии рафтор ҷиҳати сифатан нав мебахшанд. Агар дар низоми фарҳангии пештара механизмҳои меъёрӣ бартарӣ дошта бошанд, дар замони ҳозира механизмҳои арзишӣ афзалият доранд.

Таҳқиқот барои ошкор намудани шароити педагогӣ мусоидат мекунад, ки ба хонандагони хурдсол дар раванди ташаккули рафтори иҷтимоии онҳо дар заминаи анъанаҳои миллии халқи тоҷик таъсири муҳим мерасонанд. Дар байни онҳо: самтгирии ба шахсият нигаронида ва этнофарҳангии раванди педагогӣ дар муассисаҳои таълимӣ, дар он ташкил намудани муҳити инкишофдиҳанда, ҳамкориҳои оила ва муассисаҳои таълимӣ, таъҷиб ба омодагии иҷтимоӣ, этнофарҳангии хонандагон ва хусусияти синнусолиҳои онҳо муҳим мебошад.

Мазмун ва муҳтавои диссертатсия дар 15 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 4 мақола дар нашрияҳои илмии ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҚОА-и Вазорати маориф ва илми ФР нашр шудаанд. Дар заминаи мавзӯ дар силсилаи конференсияҳои илмиву амалӣ маъруза ва гузоришҳои илмӣ баён шудаанд. Автореферат ва мақолаҳои дар ин замина нашршуда ба мундариҷаи диссертатсия мутобиканд.

Рӯйхати интишороти докталаби дараҷаи илмии номзоди илмҳои педагогӣ

а) Мақолаҳои илмӣ, ки дар нашрияҳои тақризишавандаи аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таърифи расидаанд:

[1-М] Собирова Н.С. Мулоҳизаҳо дар бораи иҷтимоӣгароӣ дар раванди таълиму тарбияи мактаббачагон. Маҷаллаи илмӣ “Номаи Донишгоҳ” №2 (59), 2019, Хучанд, саҳ 177-180

[2-М] Собирова Н.С. Вазъи кунуни ва тамоюлҳои рушди муносибати салоҳияти касбии омӯзгорон дар мактабҳои олий. Маҷаллаи илмӣ “Номаи Донишгоҳ” №1 (62), Хучанд- 2020, саҳ 168-171

[3-М] Собирова Н.С. Доир ба баъзе тамоюлҳои арзишии хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар роҳи тарбияи ҷаҳоннокии ҷамъиятӣ. Маҷаллаи илмӣ “Номаи Донишгоҳ” №1 (66), Хучанд-2021 Маҷаллаи илмӣ “Номаи Донишгоҳ” №1 (66), Хучанд-2021, саҳ. 147-152

[4-М] Собирова Н.С. Шартҳо ва анғезишҳои педагогии ташаккули рафтори иҷтимоии хонандагони хурдсол. Паёми Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав, Бохтар - 2022, 1/1 (95)

б) Мақолаҳои, ки дар дигар нашрияҳо интишор гардидаанд:

[5-М] Собирова Н.С. Проблема социализации школьников в контексте учебной деятельности. Маводи конференсияи илмӣ-амалии байналмиллалӣ дар мавзӯи “Паёми Пешвои миллат-оинаи рушди сиёсӣ, иқтисодӣ-иҷтимоӣ ва маданияи Тоҷикистон” 19 март соли 2019 дар Донишқадаи омӯзгории Тоҷикистон дар ш.Панҷакент. саҳ. 135-137

[6-М] Собирова Н.С. Ҳалли муаммоҳои катрафтории хонандагон дар ҷамъият ва ташаккули унсурҳои он. “Масъалаҳои мубрами таълиму тарбияи насли ”Маҷмӯаи мақолаҳо бахшида ба Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва хунаҳои мардумӣ. Хучанд-2019, саҳ 343-345

[7-М] Собирова Н.С. Фаъолияти якҷояи мактаб ва оила дар тарбияи насли наврас. “Хусрави маҳруён” Маҷмӯаи мақолаҳо бахшида ба таҷлили 70-солагии н.и.ф. Каримова М.А., Хучанд, Меъроҷ 2019, Саҳ, 56-62

[8-М] Собирова Н.С. Педагогическая концепция развития социальной активности учащихся в современных условиях. Муаммоҳои омӯзиши фанҳои табию-риёзӣ ва истифодаи технологияҳои инноватсионӣ дар раванди таълим. (Бахшида ба “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф” Меъроҷ, Хучанд 2020, саҳ 243-249

[9-М] Собирова Н.С. Ҷаҳоннокии ҷамъиятии хонандагон ҳамчун сифати арзишманди шахсият. Муаммоҳои ташаккули салоҳияти касбии омӯзгори оянда (Монографияи коллективӣ бахшида ба масъалаҳои

мубрами омодагии касбии омӯзгорони оянда) Меъроҷ, Хучанд 2020, сах. 185-195

[10-М] Собирова Н.С. Баъзе роҳҳои тарбияи ҷаълонокии ҷамъиятӣ дар хонандағони хурдсол. Маҷаллаи илмӣ, ПАЁМИ Донишгоҳи миллии Тоҷикистон №10, 2020, Душанбе, сах. 401-404

[11-М] Собирова Н.С. Нақши оила дар ташаккули тарбияи ахлокии хонандагон. Маводи конференсияи илмӣ-амалии Ҷумҳуриявӣ бахшида ба арафаи 30-солагии Истиқлолияти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 90-солагии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ таҳти унвони “Оила ва фарҳанги оиладорӣ дар ҷомеаи муосир” 10.11.2020 ш. Душанбе, сах. 96-100

Рисолаи номзади Собирова Н.С. таҳқиқоти комил ва анҷомёфта буда, аз аҳамияти назариявӣ ва амалӣ бархурдор аст. Унвонҷӯ кори дорои арзишҳои муҳими пажӯҳишро ба сомон расонидааст, ки ба забони хуби илмиву назариявӣ ва методӣ таълиф гардида, барои муҳокима ва тавсия ба дифоъ пешниҳод мешавад.

Дар маҷмӯъ, диссертатсияи Собирова Назира Солиҷоновна “Ташаккули рафтори иҷтимоии хонандағони хурдсол тавассути анъанаҳои миллии халқи тоҷик” дар сатҳи хуби илмиву таҳқиқотӣ таълиф шуда, ба талаботи таълифи диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.05 -Назария, методика ва ташкили ҷаълолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03 - Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) мувофиқ мебошад.

Кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии МДТ-и “Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров” диссертатсияи С.Н. Собироваро таҳти унвони “Ташаккули рафтори иҷтимоии хонандағони хурдсол тавассути анъанаҳои миллии халқи тоҷик” кори анҷомёфта ҳисобида, онро барои дифоъ аз рӯи ихтисоси 13.00.05 - Назария, методика ва ташкили ҷаълолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03) Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) тавсия менамоянд.

Хулосаи мазкур дар маҷлиси кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии МДТ-и “Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Гафуров” қабул шудааст.

Иштирок доштанд: 14 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ “тарафдор”- 14 нафар, “зид”- нест, “бетараф” – нест, қарори №8, аз санаи 02.03.2023

Раиси маҷлис:

Мудири кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии

МДТ “ДДХ ба номи академик Бобочон Гафуров”

номзади илмҳои педагогӣ, сармуаллима Вализода Ш.

Котиби чаласа:

Ассистенти кафедраи педагогикаи

иҷтимоӣ ва касбӣ

Гаффорова С.П.

Имзои Вализода Ш. ва Гаффорова С.П.-ро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси

МДТ “Донишгоҳи давлатии Хучанд

ба номи академик Бобочон Гафуров”

Наврӯзов Э. М.

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон,

вилояти Суғд, шаҳри Хучанд, гузаргоҳи Мавлонбеков, 1.

Тел: +(992) 117070700. E-mail: ddhkadr@mail.ru